

A Régiók Európai Bizottsága véleménye – Európai gondozási stratégia

(2023/C 157/06)

Előadó:	Heinrich DORNER (AT/PES), Burgenland tartományi kormányának tagja
Referenciaszöveg:	A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az európai gondozási stratégiáról COM(2022) 440 final

POLITIKAI AJÁNLÁSOK

A RÉGIÓK EURÓPAI BIZOTTSÁGA

Politikai prioritások

1. tudatában van annak, hogy magas színvonalú gondozási szolgáltatásokra van szükség mind a kisgyermekkorú nevelésben és gondozásban – hogy a gyermekek kognitív, nyelvi és fizikai készségeiket és kompetenciáikat fejlesszék, egészséges és aktív életmódot folytassanak, és ne legyenek kitéve a szegénységnek és a társadalmi kirekesztésnek –, mind pedig a tartós ápolás-gondozás területén annak érdekében, hogy az időseket és/vagy a fogyatékossgal élő személyeket erősítsék abban, hogy autonómiájukat megőrizzék, és méltóságban éljenek. Ezzel kezelni lehet a demográfiai változásokat és a gondozási szolgáltatások iránti exponenciálisan növekvő keresletet is. A korai beavatkozás, a megfelelő egészségfejlesztés és a betegségmegelőzés révén támogatható a hosszabb, önálló, egészséges és aktív életvitel, és késleltethető a gondozási igények felmerülése;
2. úgy véli, hogy a magas színvonalú gondozási szolgáltatások megfizethetősége, hozzáférhetősége és rendelkezésre állása szükséges előfeltétele a kisgyermekkorú nevelés és gondozás iránti egyre növekvő igény kielégítésének, valamint annak, hogy az idősek és/vagy a fogyatékossgal élők számára biztosítsuk az önálló életvitelhez való jogot, miközben támogatjuk és tehermentesítjük a családokat;
3. felhívja a figyelmet, hogy a gondozási szolgáltatások ágazatában dolgozókat nem mindig becsülik meg kellőképpen, ami egyes országokban az elégtelen javadalmazásban, az alacsony iskolázottsági szintben, a szerény szakmai előmeneteli kilátásokban, a képzési lehetőségek hiányában, a lelki támogatás és gondoskodás hiányában, valamint néha a bizonytalan munkaviszonyokban tükröződik;
4. hangsúlyozza, hogy a gondozási szolgáltatások hiánya aránytalan mértékben sújtja a nőket, ugyanis a kiegészítő vagy informális gondozási feladatokat még mindig túlnyomórészt ők látják el, ami befolyásolja a munkájuk és a magánéletük összeegyeztetésével és a fizetett munka vállalásával kapcsolatos lehetőségeiket. Az ápolást-gondozást végző formális munkaező 90 %-át nők teszik ki, akik még mindig túl gyakran rosszul fizetett, bizonytalan állásban dolgoznak. Az EU-ban a nők 92 %-a rendszeresen, azaz hetente több mint egy napon, 81 %-uk pedig naponta végez fizetetlen ápolási-gondozási munkát. Európában 7,7 millió nő a gondozási és ápolási kötelezettségek miatt inaktív gazdaságilag ⁽¹⁾;
5. felhívja a figyelmet, hogy az ápolási-gondozási rendszerek a Covid19-válság idején sok országban gyorsan alkalmazkodtak a helyzethez, és továbbra is jó minőségű szolgáltatást tudtak nyújtani. Rámutat azonban, hogy a világválság helyenként az ápolási-gondozási rendszerek rezilienciájának hiányát is feltárta, és hangsúlyozza, hogy a munkahelyek, valamint a gondozás folyamatossága válságálló munkáltatói struktúrák révén biztosítható, ami különösen a tulajdonosi struktúrát és a megtermelt nyereség felhasználását érinti;
6. felhívja a figyelmet a gondozási szolgáltatások terén Európa-szerte jellemző szakemberhiányra és ennek messzemenő társadalmi hatásaira, különösen az elnéptelenedés által érintett vagy elmaradott régiókban, ahol az idősek és eltartottak gondozása kevésbé hozzáférhető, az ápolási-gondozási ágazatban rejlő hatalmas munkaezőpiaci potenciálra, és ezzel összefüggésben arra, hogy a következő évtizedben az egészségügyi és szociális ágazatban várhatóan nyolcmillió munkahely áll majd rendelkezésre ⁽²⁾;

⁽¹⁾ COM(2022) 440 final.⁽²⁾ COM(2021) 50 final.

Alapelvek

7. kiáll a szociális jogok európai pillérének 9. alapelve mellett, és az abban foglaltak szerint vallja, hogy a szülőknek és a gondozási feladatokat ellátó személyeknek joguk van a megfelelő szabadságotól, a rugalmas munkavégzéshez és a gondozási szolgáltatások igénybevételéhez;
8. kiáll a szociális jogok európai pillérének 11. alapelve mellett, és az abban foglaltak szerint vallja, hogy a gyermekeknek joguk van jó minőségű, megfizethető kisgyermekkorú nevelésben és gondozásban részesülni;
9. elkötelezett a szociális jogok európai pillérének 17. elve és az abban foglalt, a fogyatékossgal élő személyek befogadáshoz és jövedelemtámogatáshoz való joga, valamint az igényeikhez igazított munkakörnyezethez és a munkaerőpiaci és társadalmi részvételt lehetővé tevő szolgáltatásokhoz való joga mellett;
10. kiáll a szociális jogok európai pillérének 18. alapelve mellett, és az abban foglaltak szerint vallja, hogy mindenkinek joga van megfizethető, hosszú távú, minőségi ápolási-gondozási szolgáltatásokhoz, különösen az otthoni ápoláshoz-gondozáshoz és a közösségi alapú szolgáltatásokhoz;
11. kiáll az Európai Unió Alapjogi Chartája mellett, és az abban foglaltak szerint vallja, hogy az idős embereknek joguk van a méltó és önálló élethez, valamint a társadalmi és kulturális életben való részvételhez;
12. kiáll az Európai Unió Alapjogi Chartája⁽³⁾ mellett, és az abban foglaltak szerint vallja, hogy a fogyatékkal élőknek joguk van az önállóságuk, társadalmi és foglalkozási beilleszkedésük, valamint a közösség életében való részvételük biztosítását célzó intézkedésekhez;
13. sürgeti azokat az uniós tagállamokat, amelyek ezt még nem tették meg, hogy ratifikálják és hajtsák végre a háztartási alkalmazottak méltányos módon történő foglalkoztatásáról szóló 189. számú, a munka világában tapasztalható erőszakról és zaklatásról szóló 190. számú, valamint az ápolókról szóló 149. számú releváns ILO-egyezményeket;
14. támogatja a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményt, valamint az abban foglalt kötelezettséget arra, hogy az e jogok által garantált segítség és szolgáltatások jobb biztosítása érdekében elő kell mozdítani a fogyatékossgal élő személyekkel foglalkozó szakemberek és személyzet képzését az egyezményben elismert jogok tekintetében;
15. elkötelezett a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény 19. cikke és az abban foglalt azon jog mellett, hogy a fogyatékossgal élő személyek hozzáférhessenek különféle otthoni segítségnyújtási, lakhatási és egyéb szolgáltatásokhoz, melyek megkönnyítik életvitelüket és a közösségbe való befogadásukat;

Általános megjegyzések

16. üdvözlö, hogy az Európai Bizottság az európai gondozási stratégiáról szóló közleményében foglalkozik az RB gondozásról szóló korábbi saját kezdeményezésű véleményében⁽⁴⁾ már azonosított problémafelvetésekkel is, és részben az abban javasolt megoldásokat, például az adatok átfogó gyűjtésére és értékelésére szolgáló hatékony nyilvántartási rendszer létrehozását is felveti; sürgősen létre kell hozni egy ágazatok közötti (különösen az egészségügyi és a szociális ágazat közötti) átjárhatósági rendszert;
17. hangsúlyozza, hogy közös stratégiára van szükség, amelyet az egészségügyi, gondozási és képzési hatáskörrel rendelkező európai helyi és regionális önkormányzatok, valamint a tagállamok és az Európai Unió intézményei is osztanak annak érdekében, hogy a gondozásban részesülők és a gondozók igényeinek egyaránt megfelelő, hozzáférhető tartós ápolás-gondozás, valamint magas színvonalú, megfizethető és hozzáférhető gyermekgondozás álljon rendelkezésre az egész Európai Unióban. Ezért ezt a stratégiát az európai szemeszter folyamatába is be kell építeni. A szubszidiaritás elvével összhangban pedig figyelembe kell venni, hogy az ápolás-gondozás, valamint a kisgyermekkorú nevelés és gondozás tagállami hatáskörbe tartozik, és szabályozásuk országonként eltérő;
18. úgy véli, hogy az európai gondozási stratégia fontos és pozitív első lépés a szociális jogok európai pillérének megvalósítása és az európai gondozási rendszer fejlesztése felé, valamint hozzájárulhat a tartós ápolás-gondozás és a kisgyermekkorú nevelés javításához, illetve a gondozási rendszerekben a nemek közötti egyenlőség és a társadalmi igazságosság erősítéséhez;
19. tudatában van annak, hogy az olyan szociális szolgáltatások, mint a kisgyermekkorú nevelés és gondozás vagy a tartós ápolás-gondozás egy fontos gazdasági ágazat részét képezik, amely kielégíti a gondozási igényeket, munkahelyeket teremt, hozzájárul az egészségügyi költségek elkerüléséhez, és ezáltal számos társadalmi előnnyel jár;

⁽³⁾ Az Európai Unió Alapjogi Chartája (HL C 202., 2016.6.7., 389. o.).

⁽⁴⁾ Az RB véleménye a következő tárgyban: *A gondozók és a gondozás jövőjére vonatkozó terv – Helyi és regionális lehetőségek egy európai kihívás kapcsán* (HL C 440., 2021.10.29., 56. o.).

20. üdvözlí az Európai Bizottság arra irányuló javaslatait, hogy a tartós ápolás-gondozással és a gyermekgondozással kapcsolatos kérdésekben összehangoltan és közösen cselekedjünk. Ennek kapcsán fontos, hogy a szubszidiaritás elvével összhangban a támogató intézkedéseket (amilyen például a közös elemzések készítése, a bevált gyakorlatok átadása, valamint a reformok és beruházások uniós forrásokból történő támogatása) európai szinten, a reformokra és beruházásokra vonatkozó politikai keretfeltételeket pedig nemzeti, regionális és helyi szinten határozzák meg; Az RB továbbá arra kéri az Európai Bizottságot, hogy az uniós programok és pénzügyi eszközök felhasználása során irányítsa a közberuházásokat a tartós ápolási-gondozási szolgáltatások felé; a maximális hatás biztosítása érdekében szükség van a különböző programok európai alapjai közötti kiegészítő jellegre is;

21. úgy véli, hogy a zöld megállapodás végrehajtásához hozzájáruló zöld taxonómiát kiegészítve az Európai Bizottságnak sürgősen javaslatot kell tennie egy szociális taxonómia létrehozására. A szociális taxonómia egyértelmű iránymutatást nyújtana a potenciális befektetőknek és vállalkozásoknak arra vonatkozóan, hogy mi tekinthető „szociális beruházásnak”. A szociális taxonómia hiánya jelenleg akadályozza az egészségügyi és szociális szolgáltatásokba történő esetleges magánbefektetéseket;

22. hangsúlyozza, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében az Európai Bizottság által támogatott és a Tanács által eddig jóváhagyott 25 nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervben tervezett szociális kiadások 33 %-át (köribelül 45 milliárd euro) fordítják az egészségügyre és a tartós ápolás-gondozásra, további 33 %-át az oktatásra és gyermekgondozásra (45,7 milliárd euro), 14 %-át pedig szociálpolitikákra (19,7 milliárd euro);

23. úgy véli, hogy a megfizethető, hozzáférhetőbb, elérhető és magas színvonalú gondozási szolgáltatások létrehozása fontos lépés a nők munkaerőpiaci részvétele és ezáltal a nemek közötti egyenlőség felé; fontos a meglévő szolgáltatások elemzése, a kiegészítő jelleg azonosítása, valamint az átfedések vagy párhuzamosságok csökkentése az erőforrások célzott felhasználása és a multiprofesszionális hozzáadott értékének előmozdítása érdekében.

24. hangsúlyozza a helyi és regionális szinten gondozási szolgáltatókként működő kkv-k és nonprofit szervezetek fontosságát. Rámutat ennek kapcsán arra, hogy a gondozási szolgáltatások helyi és regionális piacainak lehetővé kell tenniük a kkv-k és a nonprofit szervezetek számára, hogy egyenlő feltételek mellett versenyezzenek a nagyobb szolgáltatókkal. Az uniós intézményeknek, a tagállamoknak és a helyi és regionális önkormányzatoknak törekedniük kell arra, hogy lehetővé tegyék a szolgáltatók sokaságának részvételét, és gondoskodjanak a gondozási szolgáltatások helyi és regionális piacainak megfelelő működéséről. Az RB arra kéri a helyi és regionális önkormányzatokat, hogy a társadalmilag felelős közbeszerzés keretében közbeszerzői minőségükben vegyék figyelembe a szolgáltatások előállításának, beszerzésének és nyújtásának helyi/regionális szintű társadalmi hatását;

Megállapítások a kisgyermekkori neveléssel és gondozással kapcsolatban

25. úgy véli, hogy a barcelonai célok javasolt felülvizsgálata hasznos eszköz a gyermekgondozáshoz való még szélesebb körű hozzáférés szempontjából, és hangsúlyozza a komplementaritást az európai gyermekgarancia létrehozásáról szóló tanácsi ajánlással⁽⁵⁾. A kisgyermekkori nevelésben és gondozásban való részvétel ösztönzése a gyermekek mindenek felett álló érdekét szolgálja a későbbi életük során elért eredményeik szempontjából, a társadalmi befogadás előmozdítása érdekében;

26. hasznos kiegészítésnek tartja, hogy a kisgyermekkori nevelésben és gondozásban való részvételre történő időráfordítást figyelembe veszik annak értékelése során, hogy a tagállamok milyen eredményeket értek el a kisgyermekkori nevelés és gondozás terén. Ez lehetővé teszi az egyes tagállamok által elért eredmények pontosabb kiértékelését;

27. tudatában van annak, hogy a kisgyermekkori nevelés és gondozás területén dolgozók munkakörülményei, megbecsülése és javadalmazása, valamint folyamatos szakmai továbbképzésük alapvető fontosságú a szakképzett személyzet által nyújtott optimális ellátás biztosításához és ezáltal ahhoz, hogy minden gyermek jobb eredményeket érheszen el a fejlődésben;

A tartós ápolás-gondozással kapcsolatos megállapítások

28. hangsúlyozza, hogy a gondozói és ápolói szakmák vonzereje szervesen összefügg a munkakörülmények javításával, a bérek megfelelőbbé tételével, az oktatással és a szakképzéssel, valamint a továbbképzési és átképzési lehetőségekkel; üdvözlí e tekintetben, hogy 2023 a készségek európai éve lesz;

⁽⁵⁾ A Tanács (EU) 2021/1004 ajánlása (2021. június 14.) az európai gyermekgarancia létrehozásáról (HL L 223., 2021.6.22., 14. o.).

29. tudatában van annak, hogy mind a gondozási szolgáltatások munkafeltételeinek folyamatos javítása, mind a szociális párbeszéd szempontjából fontos az erős munkavállalói képviselőt, amit az európai szociális modell alapvető elemének tekint. Ezzel összefüggésben üdvözli, hogy az Európai Bizottság 2023 januárjában bejelentette, hogy új uniós szintű ágazati szociális párbeszéd indul a szociális szolgáltatásokról, beleértve a gondozási szolgáltatások alágazatát is, és abban közsférabeli munkáltatókként a helyi és regionális önkormányzatok képviselője is biztosított lesz;

30. üdvözli a megfizethető és magas színvonalú tartós ápolás-gondozáshoz való hozzáférésről szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó javaslatban a tartós ápolás-gondozást kínáló valamennyi szolgáltató számára meghatározott minőségi elveket, és fontosnak tartja, hogy a jövőben a tartós ápolási-gondozási ágazatban ne a haszon elérése, hanem a minőségnevelő intézkedésekbe és a magasan képzett személyzetbe való rendszeres beruházások legyenek meghatározóak. Ennek fényében az RB támogatja az Európai Parlament arra irányuló felhívását, hogy az Európai Bizottság terjesszen elő egy, a hosszú távú, formális és informális ápolásról és gondozásról szóló keretirányelvet, amely lefektetné az alapelveket, és tényeken alapuló kritériumokat határozná meg a hozzáférhető és integrált, minőségi tartós ápolási-gondozási és támogatási szolgáltatások számára az egész EU-ban⁽⁶⁾;

31. a tagállamokhoz intézett azon felkérés kapcsán, hogy biztosítsanak minőségi keretrendszert a tartós ápolás-gondozás számára (a vonatkozó tanácsi ajánlás⁽⁷⁾ 6. pontja), hangsúlyozza, hogy nemzeti vagy regionális szinten gyakran már léteznek a gondozás színvonalára vonatkozó minőségbiztosítási rendszerek, ezért ezeket megfelelően figyelembe kell venni, többek között a szubszidiaritás és az arányosság elvének való megfelelés érdekében is;

32. úgy véli, hogy a gondozásba való beruházás egy olyan holisztikus megközelítés része, amely nemcsak szociál- és társadalompolitikai célokat követ, hanem a gondozásba való beruházást előremutató nemzetgazdasági ösztönzőnek is tekinti;

33. felhívja a figyelmet arra, hogy fontos kiemelt figyelmet fordítani a gondozási szolgáltatásokat nyújtók pszichológiai képzésére;

A kisgyermekkori nevelés és gondozás területére vonatkozó ajánlások

34. ösztönzi a helyi és regionális szintű szabványosított adatgyűjtést és az egymástól való tanulás gyakorlatának fenntartását egyrészt annak érdekében, hogy ez megalapozza a régiók célzott támogatását és Európa-szerte a helyi és regionális szintű összehasonlíthatóságot, másrészt pedig azért, hogy az összegyűjtött mutatók támogatást nyújtsanak a nemzeti és regionális hatóságoknak a gyermekgondozás minőségének nyomon követéséhez;

35. ajánlja, hogy növeljék és bővítsék a gyermekgondozási létesítmények létrehozásához, fenntartásához, illetve korszerűsítéséhez nyújtott pénzügyi támogatási lehetőségeket annak érdekében, hogy kezelni lehessen az Európai Unió régióinak és városainak eltérő fejlődési sebességét;

36. javasolja, hogy a személyre szabott szolgáltatások kínálatát terjesszék ki azokra is, amelyek iránt a legnagyobb igény mutatkozik, és amelyek elősegítik az önálló életvitelt, például a személyes segítségnyújtásra vagy az otthoni segítségre;

37. úgy véli, hogy a kisgyermekkori nevelés és gondozás területén dolgozók munkakörülményeinek és megbecsülésének javítása, valamint megfelelő javadalmazásának biztosítása a gondozási stratégia végrehajtásának szerves részét képezi;

38. hangsúlyozza a megfelelően fizetett vagy díjazott anyasági, apasági vagy szülői szabadság vége és a kisgyermekkori nevelés és gondozás kezdete közötti szakadék áthidalásának fontosságát; e célból javasolja a tagállamoknak, hogy fontolják meg a koragyermekkori nevelésre és gondozásra való jogosultság bevezetését;

A tartós ápolás-gondozásra vonatkozó ajánlások

39. szorgalmazza, hogy vizsgálják meg a kötelező erejű eszközök és jogszabályok szükségszerűségét, és ennek megfelelően mérleget a kohéziós források növelését annak érdekében, hogy Európa-szerte minden rászoruló számára biztosítsák az egyetemes, egyenlő és hatékony hozzáférést a magas színvonalú gondozási szolgáltatásokhoz, valamint tisztességes és egészséges munkakörülményeket, szakmai támogatást és megfelelő béreket garantáljanak a gondozásban dolgozók számára, gondoskodjanak minőségi munkahelyekről, és növeljék a munka vonzerejét a gondozási ágazatban, a gondozásban dolgozók munkája szociális és társadalmi értékének megbecsülése által;

40. ajánlja, hogy növeljék és bővítsék az idősgondozási létesítmények létrehozásához, fenntartásához, illetve korszerűsítéséhez nyújtott pénzügyi támogatási lehetőségeket annak érdekében, hogy kezelni lehessen az Európai Unió régióinak és városainak eltérő fejlődési sebességét;

⁽⁶⁾ Az Európai Parlament 2022. július 5-i állásfoglalása a gondozással kapcsolatos közös európai fellépés felé történő elmozdulásról (2021/2253(INI)) (HL C 47., 2023.2.7., 30. o.), 61. pont.

⁽⁷⁾ A Tanács ajánlása (2022. december 8.) a megfizethető magas színvonalú tartós ápoláshoz-gondozáshoz való hozzáférésről (2022/C 476/01) (HL C 476., 2022.12.15., 1. o.).

41. ajánlja, hogy készüljön átfogó stratégia a szakképzett munkaerő iránt az Európai Unióban várhatóan jelentkező igényre vonatkozóan. Erre különösen azért van szükség, hogy az érintett régiókban elfogadható szintre tudjuk csökkenteni a magasan képzett munkaerő Európai Unión belüli elvándorlását. Fontos egyúttal, hogy egységes keretfeltételek kerüljenek meghatározásra a harmadik országokból származó gondozók és háztartási alkalmazottak tevékenységére vonatkozóan;
42. javasolja, hogy határozzanak meg a barcelonai célokhoz hasonló célokat és mutatókat a tartós ápolás-gondozás területén is, és ennek megfelelően végezzenek helyi és regionális szintű adatgyűjtést annak érdekében, hogy az alapul szolgáljon a régiók célzott támogatásához, valamint Európa-szerte a helyi és regionális szintű összehasonlíthatósághoz;
43. ösztönzi a tartós ápolás-gondozással foglalkozó nemzeti koordinátorok vagy – a nemzeti körülményektől függően – más megfelelő koordinációs mechanizmus kijelölését, amely központi kapcsolattartó pontként szolgálna az intézkedések végrehajtásának támogatásához;
44. fontosnak tartja, hogy elismerjük a helyi és regionális önkormányzatok tevékeny időskorral kapcsolatos szerepét az élet más területein, például a társadalmi beilleszkedésben, a közösséghez tartozásban, valamint a kultúrához, az oktatáshoz és a lakhatáshoz való hozzáférésben; az aktív és egészséges időskorért létrehozott partnerség alapján meg kell erősíteni a regionális és helyi ökoszisztémákat, biztosítva az összes kulcsfontosságú szakpolitikai terület és ágazat hozzájárulását;
45. egy egész Európára kiterjedő kampányt szorgalmaz az ápolási-gondozási szakmák vonzóvá tétele és az érintett foglalkozási ágazatokban a nemek közötti egyensúly elérése érdekében.

Kelt Brüsszelben, 2023. február 9-én.

*a Régiók Európai Bizottsága
elnöke*

Vasco ALVES CORDEIRO
